

İÇİNDEKİLER

BANKACILIK MEVZUATI

1. BANKACILIĞA GİRİŞ	1
2. BANKACILIK KANUNU’NUN AMACI, KAPSAMI VE TANIMLAR.....	2
3. KURULUŞ VE FAALİYET İZİNLERİ.....	5
4. ANA SÖZLEŞMEYE İLİŞKİN HÜKÜMLER.....	9
5. BİRLEŞME, BÖLÜNME, HİSSE DEĞİŞİMİ VE İRADİ TASFİYE	12
6. BANKALARIN İRADİ TASFİYESİ.....	19
7. BANKALARIN YÖNETİM YAPISI	21
8. BANKALARDA KURUMSAL YÖNETİM	28
9. BANKALARDA İÇ SİSTEMLER	31
10. BANKACILIKTA YETKİLİ KURULUŞLAR	56
11. BANKALARIN ALACAĞI DEĞERLEME HİZMETLERİNE İLİŞKİN İLKE VE ESASLAR	58
12. DESTEK HİZMETLERİ ALINMASI	66
13. BANKALARIN MUHASEBE UYGULAMALARI VE BELGELERİN SAKLANMASI	71
14. BANKALARDA FİNANSAL RAPORLAMA	75
15. BANKALARIN ÖZKAYNAKLARINA İLİŞKİN HUSUSLAR.....	79
16. BANKALARIN MALİ YAPISINI KORUYUCU HÜKÜMLER	87
17. BANKALARIN KREDİ İŞLEMLERİ.....	88
18. KREDİLERİN SINIFLANDIRILMASI VE BUNLAR İÇİN AYRILACAK KARŞILIKLAR	101
19. BANKALARDA İŞLEM VE FAALİYET SINIRLAMALARI	110
20. MEVDUATA VE KATILIM FONU TOPLAMAYA İLİŞKİN HÜKÜMLER.....	114
21. DENETİM VE ALINACAK ÖNLEMLER	117
22. KANUNİ YÜKÜMLÜLÜKLER	121
23. KALKINMA VE YATIRIM BANKALARI.....	123
24. FİNANSAL HOLDİNG ŞİRKETİ.....	123
25. KURULUŞ BİRLİKLERİ	127
26. BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	129
27. FAALİYET İZNİ KALDIRILAN VE TMSF’YE DEVREDİLEN BANKALARA İLİŞKİN HÜKÜMLER	139
28. TASARRUF MEVDUATI SİGORTA FONU	142
29. BANKALARIN BAĞIMSIZ DENETİMİ	159
30. BİLGİ SİSTEMLERİ VE İŞ SÜREÇLERİ BAĞIMSIZ DENETİMİ VE RAPORU	167
31. YAPTIRIMLAR, SORUŞTURMA VE KOVUŞTURMA VE SUÇLAR.....	171
32. FİNANSAL PİYASALARDA MANİPÜLASYON VE YANILTICI İŞLEMLER HAKKINDA YÖNETMELİK.....	176
33. BANKALARIN İZNE TABİ İŞLEMLERİ İLE DOLAYLI PAY SAHİPLİĞİ.....	177
34. BANKA KARTLARI VE KREDİ KARTLARI KANUNU	187
35. BANKALARIN LİKİDİTE KARŞILAMA ORANI HESAPLAMASINA İLİŞKİN YÖNETMELİK	194
36. BANKALARIN SERMAYE YETERLİLİĞİNİN ÖLÇÜLMESİNE VE DEĞERLENDİRİLMESİNE İLİŞKİN YÖNETMELİK	205
KAYNAKLAR	230
TEST SORULARI CEVAP ANAHTARI.....	231

1. BANKACILIĞA GİRİŞ

Bankaların diğer anonim şirketlere göre daha önemli bir iktisadi fonksiyona sahip olmaları, anonim ortaklıklardan farklı düzenlemelere tabi olmalarına ve işleyişlerine ilişkin olarak kamu gücünün çeşitli müdahalelerde bulunmasına sebep olmaktadır. Bankacılık Kanunu, bankaların diğer anonim şirketlerden farklarını dikkate alarak ve bankaların çalışma esas ilkelerini ve faaliyetlerini düzenleyen bir kanun niteliği taşımaktadır.

1.1. Bankalar ve Temel Fonksiyonları

Bankaların temel fonksiyonu fon fazlası olan taraflarla fon ihtiyacı olan taraflar arasında köprü görevi görmektir. Bankalar aracılık fonksiyonundan sağladıkları faydayı maksimize etmek için kullandıkları kaynakları minimum maliyetle sağlamayı, kullandırdıkları kaynaklardan maksimum getiri sağlamayı amaç haline getirmişlerdir. Bankaların aracılık fonksiyonunu etkin bir şekilde yerine getirmeleri, fon aktarım işlevinin de ötesinde, kaynakların verimli yatırımlara yönlendirilmesi, ekonomide üretimin ve etkinliğin artması, ekonomideki paydaşlar arasında bilgi asimetrisinin azalması, riskin azaltılması, ölçek ve kapsam ekonomisinden faydalanılmasını da beraberinde getirecektir.

Bankaların temel fonksiyonu vadesi, tutarı, para birimi farklı fonları toplayıp, bunları ihtiyacı olanlara aktararak ekonominin büyümesine katkı sağlamaktır. Mevduattan krediye dönüşüm beraberinde kaydi para yaratma fonksiyonunu da getirmektedir. Müşteri ihtiyaçlarının yerine getirilmesi ve her türlü finansal hizmetin sunulması bankaları birer hizmet kurumuna dönüştürmektedir. Bankalar para politikalarının etkin bir şekilde yürütülebilmesi içinde temel araçlardır. Bankacılığın fonksiyonlarının zamanla değişmesi ve artması, aracılık görevinin önemini azaltmamıştır. (Kale, 2017: 210).

Bankaların genel ekonomik işlevleri aşağıdaki gibidir:

- ✓ Aracılık,
- ✓ Kaynaklarda Akıcılık Sağlama,
- ✓ Fonları Hareketlendirme,
- ✓ Kaynak Kullanımını İyileştirme,
- ✓ Hizmet Fonksiyonu (Dış ticaret işlemleri, kambiyo işlemleri, para transferi vb),
- ✓ Kısa Süreli Fonları, Büyük Ölçekli Uzun Süreli Fonlar haline Dönüştürme,
- ✓ Kaydi Para Yaratma,

- ✓ Para ve Sermaye Piyasalarında Oynadığı Etkin Rol ,
- ✓ Uluslararası Ticareti Geliştirme,
- ✓ Gelir ve Servet Dağılımını Etkileme.

1.2. Banka Sınıflandırması

Türk bankacılık sisteminde bankalar, mevduat bankası (ticari bankalar), katılım bankaları ile kalkınma ve yatırım bankaları olarak sınıflandırılmaktadır:

a) Mevduat bankası: Bankacılık Kanuna göre, kendi nam ve hesabına mevduat kabul etmek ve kredi kullandırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye'deki şubeleridir.

b) Katılım bankası: Bankacılık Kanunu'na göre özel cari ve katılma hesapları yoluyla fon toplamak ve kredi kullandırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye'deki şubeleridir.

c) Kalkınma ve yatırım bankası: Bankacılık Kanunu'na göre mevduat veya katılım fonu kabul etme dışında; kredi kullandırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren ve/veya özel kanunlarla kendilerine verilen görevleri yerine getiren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye'deki şubeleridir.

Bu sınıflandırmada “Mevduat bankaları” ve “katılım bankaları” “kredi kuruluşu” olarak nitelendirilmektedir.

SORU 1: 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'na göre, mevduat veya katılım fonu kabul etme dışında; kredi kullandırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren ve/veya özel kanunlarla kendilerine verilen görevleri yerine getiren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye'deki şubelerine ne ad verilir?

- A) Katılım bankası
- B) Kredi kuruluşu
- C) Kalkınma ve yatırım bankası
- D) Finansal holding şirketi
- E) Finansal kiralama şirketleri

1.3. Özet Olarak Banka Bilançoları

Bir bankanın bilançosuna bakıldığında fon kaynaklarının genel olarak aşağıdaki gibi olduğu görülmektedir:

- Mevduat,
- Para piyasalarından sağlanan fonlar,
- Alınan krediler,

- İhraç edilen menkul kıymetler,
- Diğer fonlar,
- Özkaynaklar.

Bankalar bu kaynakları temel olarak aşağıdaki yatırım seçeneklerinde değerlendirmektedir:

- Likit aktifler ve para piyasalarından alacaklar,
- Menkul değerler,
- Krediler,
- Maddi duran varlıklar,
- Diğer Aktifler.

1.4. Özet Olarak Banka Gelir Tabloları

- I. Faiz Gelirleri
- II. Faiz Giderleri (-)
- III. Net Faiz Geliri/Gideri (I - II)
- IV. Net Ücret Ve Komisyon Gelirleri/Giderleri
- V. Temettü Gelirleri
- VI. Ticari Kâr / Zarar (Net)
- VII. Diğer Faaliyet Gelirleri
- VIII. Faaliyet Gelirleri/Giderleri Toplamı (III+IV+V+VI+VII)
- IX. Kredi Ve Diğer Alacaklar Değer Düşüş Karş. (-)
- X. Diğer Faaliyet Giderleri (-)
- XI. Net Faaliyet Kârı/Zararı (VIII-IX-X)
- XII. Birleşme Sonrası Gelir Olarak Kaydedilen Fazlalık Tutarı
- XIII. Özkaynak Yöntemi Uygulanan Ortaklıklardan Kâr/Zarar
- XIV. Net Parasal Pozisyon Kârı/Zararı
- XV. Sürdürülen Faaliyetler Vergi Öncesi K/Z (XI+...+XIV)
- XVI. Sürdürülen Faaliyetler Vergi Karşılığı (±)
- XVII. Sürdürülen Faaliyetler Dönem Net K/Z (XV±XVI)
- XVIII. Durdurulan Faaliyetlerden Gelirler
- XIX. Durdurulan Faaliyetlerden Giderler (-)
- XX. Durdurulan Faaliyetler Vergi Öncesi K/Z (XVIII-XIX)
- XXI. Durdurulan Faaliyetler Vergi Karşılığı (±)
- XXII. Durdurulan Faaliyetler Dönem Net K/Z (XX±XXI)
- XXIII. Net Dönem Karı/Zararı (XVII+XXII)

5411 SAYILI BANKACILIK KANUNU (¹)

2. BANKACILIK KANUNU'NUN AMACI, KAPSAMI VE TANIMLAR

2.1. Amaç (Kanun, Madde 1)

Bankacılık Kanunu'nun amacı, finansal piyasalarda güven ve istikrarın sağlanmasına, kredi sisteminin etkin bir şekilde çalışmasına, tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerinin korunmasına ilişkin usûl ve esasları düzenlemektir.

2.2. Kapsam (Kanun, Madde 2)

Türkiye'de kurulu

- mevduat bankaları,
- katılım bankaları,
- kalkınma ve yatırım bankaları,
- yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye'deki şubeleri,
- finansal holding şirketleri,
- Türkiye Bankalar Birliği,
- Türkiye Katılım Bankaları Birliği,
- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu,
- Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu

ve bunların faaliyetleri Bankacılık Kanunu hükümlerine tâbidir.

Özel kanunlarla kurulmuş olan bankalar hakkında da kanunlarında yer alan hükümler saklı kalmak kaydıyla Bankacılık Kanunları hükümleri uygulanır. Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde genel hükümler uygulanır.

SORU 2: Aşağıdakilerden hangisi, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu hükümlerine tabi değildir?

- A) Katılım Bankaları
- B) Kalkınma ve Yatırım Bankaları
- C) Finansal Holding Şirketleri
- D) Ticari Bankalar
- E) Faktoring ve Finansman Şirketleri

¹ 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu, 01.11.2005 Tarihli, 25983 Sayılı Resmi Gazete, Tertip: 5, Cilt: 45, Kabul

SORU 3: Aşağıdakilerden hangisi doğrudan 5411 sayılı Bankacılık Kanunu hükümlerine tabidir?

- A) Yurt Dışında Kurulu Mevduat Bankaları
- B) Finansal Kiralama Şirketleri
- C) Finansal Holding Şirketleri
- D) Risk Sermayesi Yatırım Ortaklığı
- E) Faktoring Şirketleri

Bu çerçevede 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu kapsamında olmayan kurumlar ve yapılanmalar aşağıdaki gibidir:

- TCMB (özel bir kanunla kurulmuş bir bankadır),
- Finansal kiralama şirketleri,
- Factoring ve forfaiting şirketleri,
- Tüketici finansmanı kuruluşları
- Ödeme aracılığı yapan kuruluşlar,
- Bankerler,
- Tefeciler,
- Bitcoin araçları,
- Döviz büfeleri.

2.3. Tanımlar (Kanun, Madde 3)

Fon bankası: Mülga 3182 sayılı Bankalar Kanunu, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 4389 sayılı Bankalar Kanunu ve bu Kanun uyarınca temettü hariç ortaklık hakları ile yönetimi ve denetimi Fona intikal eden bankalar ile Fonun çoğunluk hissesine sahip olduğu bankalarıdır.

Finansal kuruluş: Kredi kuruluşları dışında kalan ve sigortacılık, bireysel emeklilik veya sermaye piyasası faaliyetlerinde bulunmak veya bu Kanunda yer alan faaliyet konularından en az birini yürütmek üzere kurulan kuruluşlar ile kalkınma ve yatırım bankaları ve finansal holding şirketleridir.

2.4. Bankaların Faaliyet Konuları (Kanun, Madde 4)

Bankalar, diğer kanunlarda öngörülen hükümler saklı kalmak kaydıyla aşağıda belirtilen faaliyetleri gerçekleştirebilirler:

- a) Mevduat kabulü,
- b) Katılım fonu kabulü,
- c) Nakdî, gayrinakdî her cins ve surette kredi verme işlemleri,
- d) Nakdî ve kaydî ödeme ve fon transferi işlemleri, muhabir bankacılık veya çek hesaplarının kullanılması dâhil her türlü ödeme ve tahsilat işlemleri,
- e) Çek ve diğer kambiyo senetlerinin iştirası

işlemleri,

- f) Saklama hizmetleri,
- g) Kredi kartları, banka kartları ve seyahat çekleri gibi ödeme vasıtalarının ihracı ve bunlarla ilgili faaliyetlerin yürütülmesi işlemleri,
- h) Efektif dâhil kambiyo işlemleri; para piyasası araçlarının alım ve satımı; kıymetli maden ve taşların alımı, satımı veya bunların emanete alınması işlemleri,
- i) Ekonomik ve finansal göstergelere, sermaye piyasası araçlarına, mala, kıymetli madenlere ve dövizle dayalı; vadeli işlem sözleşmelerinin, opsiyon sözleşmelerinin, birden fazla türev aracı içeren basit veya karmaşık yapıdaki finansal araçların alımı, satımı ve aracılık işlemleri,
- j) Sermaye piyasası araçlarının alım ve satımı ile geri alım veya tekrar satım taahhüdü işlemleri,
- k) Sermaye piyasası araçlarının ihraç veya halka arz yoluyla satışına aracılık işlemleri,
- l) Daha önce ihraç edilmiş olan sermaye piyasası araçlarının aracılık maksadıyla alım satımının yürütülmesi işlemleri,
- m) Başkaları lehine teminat, garanti ve sair yükümlülüklerin üstlenilmesi işlemleri gibi garanti işleri,
- n) Yatırım danışmanlığı işlemleri,
- o) Portföy işletmeciliği ve yönetimi,
- p) Hazine Müsteşarlığı ve/veya Merkez Bankası ve kuruluş birlikleri nezdinde oluşturulan bir sözleşme kapsamında üstlenilen yükümlülükler çerçevesinde alım satım işlemlerine ilişkin piyasa yapıcılığı,
- r) Faktöring ve forfaiting işlemleri,
- s) Bankalararası piyasada para alım satımı işlemlerine aracılık,
- t) Finansal kiralama işlemleri,
- u) Sigorta acenteliği ve bireysel emeklilik aracılık hizmetleri,
- v) Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurul tarafından belirlenecek diğer faaliyetler.

Mevduat bankaları (b) ve (t), katılım bankaları (a), kalkınma ve yatırım bankaları (a) ve (b) bentlerinde belirtilen faaliyetleri gerçekleştiremezler.

Diğer taraftan, j, k, l, n fıkralarında belirtilen faaliyetler aynı zamanda sermaye piyasası faaliyeti olmasından dolayı bankalar bu faaliyetleri sermaye piyasası mevzuatında çizilen sınırlar dâhilinde yürütebilmektedirler.

Bankaların sermaye piyasası mevzuatına ne ölçüde tabi oldukları ikiye ayırarak incelenebilir. Bankalar sermaye piyasası aracı ihraç etmeleri nedeniyle sermaye piyasası mevzuatına tabidirler. Paylarını halka arz etmesi nedeniyle halka açık ortaklık statüsünü kazanan bir bankada sermaye piyasası mevzuatına tabidir. Diğer taraftan halka açık bir bankanın kâr dağıtımı, muhasebe uygulamaları ve bağımsız denetim gibi özel konularda bankalara özgü niteliklerin gözetilmesi gerekir.

- Kural olarak, sermaye piyasası araçlarını halka arz eden bankalar ile sermaye piyasası faaliyetlerinde bulunan bankalar, bunlarla sınırlı olarak SPKn hükümlerine tabidirler.
- Bununla birlikte, 6362 sayılı SPKn hükümleri ortak sayısı bakımından bankalara uygulanmaz.
- Diğer taraftan bir bankanın paylarını halka arz etmek suretiyle halka açık hale gelmesi durumunda da 6362 sayılı SPKn'nun tüm hükümleri aynı ölçüde uygulanmaz. Örneğin, kurumsal yönetim ilkeleri, 6362 sayılı SPKn'nun 17/5 fıkrası uyarınca BDDK'nın görüşü alınmak suretiyle uygulama alanı bulur.
- Sermaye piyasası faaliyetinde bulunan bankalara, bu faaliyetlerinin icrası sırasında 6362 sayılı SPKn'nun bu faaliyetleri düzenleyen hükümleri de uygulanır. Ancak, 6362 sayılı SPKn md.82/2 uyarınca, sermaye piyasası faaliyetinde bulunan bankalar hakkında, bu faaliyetlerinin icrası sırasında nakit ödeme veya sermaye piyasası araçları teslim yükümlülüklerinin yerine getirilmemesi nedeniyle Sermaye Piyasası Kurulu'na tazmin kararı verilebilmesi için, BDDK'dan uygun görüş alınması zorunludur.
- Aynı şekilde, bankacılık mevzuatı uyarınca mevduat ya da katılım fonu olarak kabul edilen nakit ödeme yükümlülüklerinin yerine getirilememesi, 6362 sayılı SPKn uyarınca yatırımcı tazmin kararının alınması sonucunu doğurmaz.
- 6362 sayılı SPKn'nun 136'ncı maddesinin beşinci fıkrasının son cümlesi uyarınca, bankalar, kuruluş, gözetim, muhasebe ve bağımsız denetim standartları konuları ile temettü dağıtımı ve yeniden değerlendirme değer artış fonunun öz kaynaklarının kullanımına ilişkin esaslar bakımından kendi özel mevzuatına tabidir.

6362 sayılı SPKn bankalar tarafından yürütülebilecek yatırım hizmet ve faaliyetlerini ayrıca düzenlemiştir.

Buna göre, bankalar,

- i) Sermaye piyasası araçlarıyla ilgili emirlerin alınması ve iletilmesi,
- ii) Sermaye piyasası araçlarıyla ilgili emirlerin

müşteri adına ve hesabına veya kendi adına ve müşteri hesabına gerçekleştirilmesi,

- iii) Sermaye piyasası araçlarının kendi hesabından alım ve satımı,
- iv) Sermaye piyasası araçlarının müşteri namına saklanması ve yönetimi ile portföy saklanması,
- v) Kurulca belirlenecek diğer hizmet ve faaliyetlerde bulunulması

faaliyetlerinde bulunabilecektir.

Yatırım ve kalkınma bankaları ise bunlara ek olarak ayrıca,

- i) Portföy yöneticiliği,
 - ii) Yatırım danışmanlığı,
 - iii) Sermaye piyasası araçlarının halka arzında yüklenimde bulunularak satışa aracılık edilmesi,
 - iv) Sermaye piyasası araçlarının halka arzında yüklenimde bulunmaksızın satışa aracılık edilmesi.
- faaliyetlerini de yürütebilecektir.

SORU 4: 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'na göre mevduat bankaları aşağıdaki faaliyetlerden hangisini gerçekleştiremezler?

- A) Mevduat kabul edilmesi
- B) Finansal kiralama işlemleri
- C) Nakdi ve gayri nakdi ödeme ve fon transferi işlemleri
- D) Faktoring ve forfaiting işlemleri
- E) Çek ve senet ciro ve iştirası

SORU 5: 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'na göre aşağıdakilerden hangisi Mevduat Bankalarının gerçekleştirebileceği faaliyetler arasında yer almaz?

- A) Gayrinakdi kredi verme
- B) Çek senet cirosu
- C) Yatırım danışmanlığı işlemleri
- D) Katılım fonu kabulü
- E) Faktoring ve forfaiting işlemleri

6. Bankaların Sermaye piyasasındaki faaliyetlerinin kapsamı açısından aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Bankalar sermaye piyasası aracı ihraç etmeleri nedeniyle sermaye piyasası mevzuatının uygulama alanına girer.
- B) Bir banka paylarını halka arz etmesi nedeniyle halka açık ortaklık statüsü kazanır.
- C) Halka açık bankalar, kâr dağıtımı, bağımsız denetim gibi bankaların kendine özgü özelliklerinin gözetilmesi gereken hususlarda kendi mevzuatlarına tabidir.
- D) Bankalar hiçbir şekilde Sermaye Piyasası mevzuatına tabi olmazlar.
- E) 6362 sayılı SPKn hükümleri ortak ortak sayısı (500'ü geçme) sayısı bakımından bankalara uygulanmaz.

7. 6362 sayılı SPKn'nun 136'ncı maddesinin beşinci fıkrasının son cümlesi uyarınca, bankalar, aşağıdaki hususlardan hangisi için kendi özel kanunlarına (Bankacılık Kanunu) tabi olmayıp Sermaye Piyasası Mevzuatı'na tabidirler?

- A) Kuruluş işlemleri
- B) Gözetim
- C) Muhasebe ve bağımsız denetim uygulamaları
- D) Kar dağıtımı
- E) Bankaların hisse senedi halka arzı

2.5. Dolaylı pay sahipliği (Kanun, Madde 5)

Bankacılık Kanunu'nun uygulanmasında, gerçek kişilere ait dolaylı pay sahipliğinin belirlenmesinde, bir gerçek kişi ile eş ve çocuklarına ve bunların sınırsız sorumlulukla katıldıkları ortaklıklara veya bu kişi veya ortaklıkların ayrı ayrı veya birlikte kontrol ettikleri ortaklıklara ait paylar birlikte dikkate alınır. Tüzel kişilere ait dolaylı pay sahipliğinin belirlenmesinde, bunlara ait paylar ile bunların kontrol ettikleri ortaklıklara ait paylar birlikte hesaplanır.

SORU 8: 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'na göre katılım bankaları aşağıdaki faaliyetlerden hangisini gerçekleştiremezler?

- A) Katılım fonu kabulü
- B) Saklama hizmetleri
- C) Para piyasası araçları alım ve satımı
- D) Finansal kiralama işlemleri
- E) Mevduat kabulü

3. KURULUŞ VE FAALİYET İZİNLERİ

3.1. Kuruluş veya Türkiye'de Şube Ve Temsilcilik Açma İzni (Kanun, Madde 6)

Türkiye'de bir bankanın kurulmasına veya yurt dışında kurulmuş bir bankanın Türkiye'deki ilk şubesinin açılmasına, Kanunda öngörülen şartların yerine getirilmesi kaydıyla Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurulu'nun en az beş üyesinin aynı yönde ki oyuyla alınacak kararla izin verilir. (BDDK Kurulunun topla 7 üyesi bulunmaktadır).

İzin için yapılacak başvurulara ve iznin verilmesine ilişkin usûl ve esaslar Kurulca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir. İzne ilişkin karar, başvurunun yapıldığı ya da başvuruda eksiklik bulunması hâlinde, istenilen bilgi ve belgelerin tamamlandığı tarihten itibaren üç ay içinde ilgiliye bildirilir. Eksikliklerin altı ay içinde giderilmemesi durumunda başvuru geçersiz hale gelir.

Türkiye'de münhasıran kıyı bankacılığı faaliyetinde bulunmak üzere banka kurulması veya yurt dışında kurulu bankalarca bu amaçla şube açılması, bunların faaliyet alanları ile finansal raporlama ve denetim usûlleri ve faaliyetlerinin geçici veya sürekli olarak durdurulması hususları Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurulu kararıyla belirlenir.

Yurt dışında kurulu bankalar, mevduat veya katılım fonu kabul etmemek ve Kurulca belirlenecek esaslara göre faaliyet göstermek kaydıyla, Kurulun izni ile Türkiye'de temsilcilik açabilirler.

3.2. Kuruluş Şartları (Kanun, Madde 7)

Türkiye'de kurulacak bir bankanın;

- a) Anonim şirket şeklinde kurulması,
- b) Hisse senetlerinin nakit karşılığı çıkarılması ve tamamının nama yazılı olması,
- c) Kurucularının Kanunda belirtilen şartları haiz olması,
- d) Yönetim kurulu üyelerinin Kanunun kurumsal yönetim hükümlerinde belirtilen nitelikleri ve plânlanan faaliyetleri gerçekleştirebilecek meslekî tecrübeyi haiz olması,
- e) Öngörülen faaliyet konularının plânlanan malî, yönetim ve organizasyon yapısı ile uyumlu olması,
- f) Nakden ve her türlü muvazaadan âri olarak ödenmiş sermayesinin en az otuzmilyon Yeni Türk Lirası olması,
- g) Ana sözleşmesinin bu Kanun hükümlerine uygun olması,
- h) Kurumun etkin denetimini engellemeyecek şeffaf ve açık bir ortaklık yapısı ve organizasyon

şemasına sahip olması,

- i) Konsolide denetimini engelleyici nitelikte herhangi bir hususun bulunmaması,
- j) Öngörülen faaliyet konularına ait iş plânlarını, kuruluşun mali yapısı ile ilgili projeksiyonlarını sermaye yeterliliğini de içerecek şekilde, ilk üç yıl için bütçe plânını ve yapısal örgütlenmesini gösteren bir faaliyet programını iç kontrol, risk yönetimi ve iç denetim sistemi de dâhil olmak üzere ibraz etmesi,

şarttır.

Kalkınma ve yatırım bankaları için ödenmiş sermaye, birinci fıkranın (f) bendinde belirtilen tutarın üçte ikisinden az olamaz.

Bu maddenin uygulamasına ilişkin usûl ve esaslar Kurulca belirlenir.

SORU 9: Aşağıdakilerden hangisi 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'na göre; Türkiye'de kurulacak bir bankada aranan kuruluş şartları arasında yer almaz?

- A) Hisse senetlerinin nakit karşılığı çıkarılması ve tamamının hamiline yazılı olması
- B) Kurumun etkin denetimini engellemeyecek şeffaf ve açık bir ortaklık yapısı ve organizasyon şemasına sahip olması
- C) Bankaların kurucu ortaklarının; müflis olmaması, konkordato ilân etmiş olmaması, uzlaşma suretiyle yeniden yapılandırma başvurusunun tasdik edilmiş olmaması ya da hakkında iflasın ertelenmesi kararı verilmiş olmaması
- D) Öngörülen faaliyet konularına ait iş plânlarını, kuruluşun malî yapısı ile ilgili projeksiyonlarını sermaye yeterliliğini de içerecek şekilde, ilk üç yıl için bütçe plânını ve yapısal örgütlenmesini gösteren bir faaliyet programını iç kontrol, risk yönetimi ve iç denetim sistemi de dâhil olmak üzere ibraz edilmesi
- E) Bankaların kurucu ortaklarının gerekli malî güce ve itibara sahip olmaları

3.3. Kurucularda Aranan Şartlar (Kanun, Madde 8)

Bankaların kurucu ortaklarının;

- a) 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre müflis olmaması, konkordato ilân etmiş olmaması, uzlaşma suretiyle yeniden yapılandırma başvurusunun tasdik edilmiş olmaması ya da hakkında iflasın ertelenmesi kararı verilmiş olmaması,

- b) Bankacılık Kanununun 71 inci maddesi uygulanan bankalarda veya bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF'ye) devredilmiş olan bankalarda nitelikli paya sahip olmaması veya kontrolü elinde bulundurmaması,
- c) Tasfiyeye tâbi tutulan bankerler ile iradî tasfiye haricinde tasfiyeye tâbi tutulan finansal kuruluşlarda, faaliyet izni kaldırılan kalkınma ve yatırım bankalarında, ortaklarının temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi TMSF'ye intikal eden veya bankacılık yapma ve mevduat ve katılım fonu kabul etme izin ve yetkileri kaldırılan kredi kuruluşlarında, TMSF'ye intikalinden veya bankacılık yapma ve mevduat ve katılım fonu kabul etme izin ve yetkileri kaldırılmadan önce nitelikli paya sahip olmaması veya kontrolü elinde bulundurmaması,
- d) Taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar bile mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu ve diğer kanunlar uyarınca ağır hapis veya beş yıldan fazla hapis, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve diğer kanunlar uyarınca üç yıldan fazla hapis cezasıyla cezalandırılmamış olması veya mülga 3182 sayılı Bankalar Kanununun, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 4389 sayılı Bankalar Kanununun, bu Kanunun ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun ve ödünç para verme işleri hakkında mevzuatın hapis cezası gerektiren hükümlerine muhalefet yahut mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu veya diğer kanunlar uyarınca basit veya nitelikli zimmet, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlâk kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, karapara aklama veya Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlar ile Devlet sırlarını açığa vurma, Devletin egemenlik alametlerine ve organlarının saygınlığına karşı suçlar, Devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, milli savunmaya karşı suçlar, Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, yabancı devletlerle olan ilişkilere karşı suçlar, vergi kaçakçılığı suçlarından veya bu suçlara iştiraken hükümlü bulunmaması,
- e) Gerekli malî güce ve itibara sahip olmaları,
- f) İşin gerektirdiği dürüstlük ve yeterliliğe sahip olması,
- g) Tüzel kişi olması hâlinde, risk grubu ile birlikte ortaklık yapısının şeffaf ve açık olması,

şarttır.

Bankaların tüzel kişi kurucu ortaklarının doğrudan veya dolaylı olarak nitelikli paya sahip gerçek kişi ortaklarının bu maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (d), (e) ve (f) bentlerinde yer alan şartları taşıması gerekir.

Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmalarla kurulmuş çok taraflı kredi kuruluşları ve finansal kuruluşlar hakkında bu maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri uygulanmaz.

SORU 10: 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'na göre aşağıdakilerden hangisi, bankaların kurucularında aranan şartlardan bir tanesi değildir?

- A) Konkordato ilan etmemiş olması
- B) TMSF'ye devredilmiş olan bankalarda nitelikli paya sahip olmaması
- C) Ağır hapis cezası veya 5 yıldan fazla hapis cezası almamış olmak
- D) Gerekli mali güce ve itibara sahip olunması
- E) En az dört yıllık fakülte mezunu olmaları

3.4. Merkezi Yurt Dışında Bulunan Bankaların Türkiye'de Şube Açma Şartları (Kanun, Madde 9)

Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurulunca belirlenen usûl ve esaslar çerçevesinde gerekli izni alarak Türkiye'de şube açmak suretiyle faaliyet gösterecek yurt dışında kurulu bir bankanın;

- a) Merkezinin bulunduğu ülkede esas faaliyetlerinde yasaklamanın bulunmamış olması,
- b) Merkezinin bulunduğu ülkenin yetkili denetim merciinin Türkiye'de faaliyet göstermesine ilişkin olumsuz görüşünün bulunmaması,
- c) Ödenmiş sermayesinin Türkiye'ye tahsis edilen kısmının 7'nci maddede belirtilen miktardan az olmaması,
- d) Müdürler kurulu üyelerinin, kurumsal yönetim hükümlerinde belirtilen şartları ve plânlanan faaliyetleri gerçekleştirebilecek meslekî tecrübeyi haiz olmaları,
- e) İzin kapsamındaki faaliyet konularına ait iş plânlarını, ilk üç yıl için bütçe plânını ve yapısal örgütlenmesini gösteren bir faaliyet programını ibraz etmesi,
- f) Dahil olduğu grubun ortaklık yapısının şeffaf ve açık olması,

şarttır.

Merkezinin bulunduğu ülkedeki yerel düzenlemelere

aykırılıkları nedeniyle faaliyeti yasaklanan konularda faaliyet izni verilmez.

SORU 11: Aşağıdakilerden hangisi 5411 sayılı Bankacılık Kanununa göre merkezi yurt dışında bulunan bankaların Türkiye'de şube açma şartları arasında yer almaz?

- A) Müdürler kurulu üyelerinin, kurumsal yönetim hükümlerinde belirtilen şartları ve plânlanan faaliyetleri gerçekleştirebilecek meslekî tecrübeyi haiz olmaları
- B) Dâhil olduğu grubun ortaklık yapısının şeffaf ve açık olması
- C) Müdürler kurulu üyelerinin Türkiye'de ikamet etmeleri
- D) İzin kapsamındaki faaliyet konularına ait iş plânlarını, ilk üç yıl için bütçe plânını ve yapısal örgütlenmesini gösteren bir faaliyet programını ibraz etmesi
- E) Merkezinin bulunduğu ülkenin yetkili denetim merciinin Türkiye'de faaliyet göstermesine ilişkin olumsuz görüşünün bulunmaması

3.5. Faaliyet İzni (Kanun, Madde 10)

Kuruluş veya Türkiye'de şube açma izni alan bankaların, BDDK'dan ayrıca faaliyet izni alması şarttır. Bir beyanname ile yapılacak başvuru üzerine verilecek izin, Kurul tarafından aksi kararlaştırılmış olmadıkça, sınırlamalar kapsamında bütün bankacılık faaliyetleri kapsar. Verilen faaliyet izinleri Resmî Gazetede yayımlanır. Kararın, ilk izin başvurusunun yapıldığı tarihten itibaren en geç üç ay içinde verilmesi gerekir.

Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurumu, Bankacılık Kanunu'nda yer alan düzenlemelerdeki şartları taşımayanlara gerekli düzeltmeleri yapmaları ve eksiklikleri tamamlamaları için altı ayı geçmemek üzere süre verir. Bu süre içinde yeniden başvuranlar hakkında yapılan inceleme sonucunda durumları uygun bulunmayanlara verilmiş olan kuruluş izni geçersiz olur ve sonuç yazılı olarak bildirilir. Kuruluş izni almış olan bankaların faaliyete geçebilmesi için;

- a) Sermayesinin nakit olarak ödenmiş ve plânlanan faaliyetleri gerçekleştirebilecek düzeyde olması,
- b) Kurucuları tarafından asgarî sermayenin yüzde onu (%10'u) tutarındaki sisteme giriş payının en az dörtte birinin TMSF hesabına yatırıldığına dair belgenin ibraz edilmesi,
- c) Faaliyetlerinin kurumsal yönetim hükümlerine uygunluğunu sağlaması ve yeterli personel ve teknik donanımına sahip olması,

- d) Yöneticilerinin, kurumsal yönetim hükümlerinde belirtilen nitelikleri haiz olması,
- e) Kurulca faaliyet konularını yürütebilecek yeterliliğe sahip olduğu kanaatine varılması, gerekir.

SORU 12: 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'na göre Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurumu, Bankacılık Kanunu'nda yer alan düzenlemelerdeki şartları taşımayan banka kuruluşu başvurularında gerekli düzeltmeleri yapmaları ve eksiklikleri tamamlamaları için kaç ayı geçmemek üzere süre verir?

- A) 2 ay B) 3 ay C) 4 ay
D) 6 ay E) 9 ay

Sisteme giriş payının ödenmeyen kısmının, faaliyete geçiş tarihinden itibaren Kurulca belirlenecek ödeme plânı çerçevesinde TMSF hesabına yatırılacağına ilişkin taahhütnamenin Kuruma ibrazı zorunludur. Sisteme giriş payı bir defaya mahsus olmak üzere alınır. Banka hissedarları sisteme giriş payının ödenmesinden müteselsilen sorumludurlar.

3.6. İzin Başvurularının Reddi (Kanun, Madde 21)

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumuna yapılan izin başvuruları; denetimin etkin bir şekilde ifa edilmesine engel olabilecek nitelikte doğrudan veya dolaylı herhangi bir ilişkinin varlığı veya izne tâbi işlem için öngörülen koşulların, niteliklerin, yeterliliklerin izin başvurusu esnasında ya da değerlendirme sürecinde sağlanamaması veya kaybedilmesi hâlinde Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunca reddedilir. Ret kararları ilgililere gerekçeli olarak bildirilir.

3.7. Kuruluş İzninin İptali (Kanun, Madde 11)

Bir bankanın kuruluş izni;

- a) İznin gerçeğe aykırı beyanlarla alınmış olması,
- b) Kuruluş izninin verildiği tarihten itibaren dokuz ay içerisinde faaliyet izni için başvurulmaması,
- c) Kuruluş izninden vazgeçildiğinin beyan edilmesi,
- d) İznin verilmesinde aranan şartların, faaliyete geçilinceye kadar kaybedilmesi,
- e) Faaliyet izni alınamamış olması,
- f) İradi olarak Kanundaki bankacılık faaliyetlerinin tümünden vazgeçilmesi ve iradi tasfiyenin tamamlanması,
- g) Devrolunan bankanın birleşme veya bölünme işlemlerinin tamamlanması,
- h) Bankacılık kanunu kapsamında bankanın tasfiye

veya iflas takibatının tamamlanması,

Hâllerinden herhangi birinin gerçekleşmesi durumunda, Kurulun en az beş üyesinin aynı yöndeki oyuyla alınan kararla iptal edilir.

3.8. Faaliyet İzninin İptali Veya Sınırlandırılması (Kanun, Madde 12)

Bir bankanın, faaliyet izninin gerçeğe aykırı beyanlarla alınmış olması veya faaliyet izninin alınmasından itibaren altı ay içinde faaliyete geçilmemesi ya da bir yıl içinde kesintisiz altı ay süre ile faaliyette bulunulmaması olması hâlinde faaliyet izni iptal edilir. Faaliyet izninin alındığı tarihten itibaren bir ay içerisinde ilgili kuruluş birliğine üye olunmaması veya sisteme giriş payının kalan taksitlerinin TMSF hesabına yatırılmaması olması ve bu yükümlülüklerin Kurum tarafından yapılan uyarıya rağmen yerine getirilmemesi durumunda, bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri dışında kalan faaliyet konuları Kurulca tek tek sınırlanabilir.

Bu kararlar ilgililere yazılı olarak bildirilir ve Resmî Gazetede yayımlanır.

Türkiye'de şubesi bulunan yurt dışında kurulu bankaların, kurulu bulundukları ülkede herhangi bir nedenle faaliyet izninin kaldırılması, faaliyetlerinin durdurulması, iflas veya tasfiyelerine karar verilmesi veya konkordato ilân etmeleri hâlinde, bunların Türkiye'deki şubelerinin faaliyet izinleri Kurul tarafından kaldırılır.

Bankacılık Kanunu 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a: mevduat toplama) veya (b: katılma hesabı kabul etme) bentleri kapsamında bir kredi kuruluşuna verilen yetkinin Kurul tarafından kaldırılması, faaliyet izninin kaldırılması hükmündedir.

SORU 13: 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'na göre aşağıdakilerden hangisi, bankaların kuruluş izninin iptal edilmesi gerekçelerinden bir tanesi değildir?

- A) İznin gerçeğe aykırı beyanlarla alınmış olması
- B) Kuruluş izninin verildiği tarihten itibaren 9 ay içinde faaliyet izni için başvurulmaması
- C) Kuruluş izninden vazgeçildiğinin beyan edilmesi
- D) Faaliyet izni alınamamış olması
- E) Kuruluş izninin tescil ettirilmemiş olması

3.9. Yurt İçinde Şube Açma (Kanun, Madde 13)

Şube: Elektronik işlem cihazlarından ibaret birimler hariç olmak üzere, bankaların bağımlı bir parçasını oluşturan ve bu kuruluşların faaliyetlerinin tamamını veya bir kısmını kendi başına yapan, sabit ya da seyyar

bürolar gibi her türlü işyeridir.

Merkez şube: Yurt dışında kurulu bir bankanın Türkiye'de açtığı şubeyi, birden fazla şubenin olması hâlinde ise Kuruma bildirilecek ve Kurulca onaylanacak şubedir.

Kanunda yer alan kurumsal yönetim hükümleri ile koruyucu hükümler dikkate alınarak, Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurulunca belirlenecek esaslara uyulması ve Kuruma bildirilmesi kaydıyla yurt içinde şube açılması serbesttir.

3.10. Sınır Ötesi Faaliyetler (Kanun, Madde 14)

Kıyı bankacılığı, bankacılık faaliyetleri, kurulu bulunulan ülke harici ile sınırlı tutulan veya ülke genelinde uygulanan ekonomik ve malî mevzuata tâbi olmayan ya da kurulu bulunulan ülkede yerleşik olanlardan mevduat ve fon kabulünün yasaklandığı bankacılığdır.

Türkiye'de kurulan bankaların (finansal holdingler dâhil), kıyı bankacılığı bölgeleri de dâhil olmak üzere yurt dışında şube veya temsilcilik açmaları, ortaklık kurmaları veya kurulmuş ortaklıklara katılmaları, bu Kanunda yer alan kurumsal yönetim hükümleri ile koruyucu hükümlere ve Kurulca belirlenecek esaslara uyulması kaydıyla Kurulun iznine tâbidir.

SORU 14: 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'na göre bankacılık faaliyetleri, kurulu bulunulan ülke harici ile sınırlı tutulan veya ülke genelinde uygulanan ekonomik ve malî mevzuata tâbi olmayan ya da kurulu bulunulan ülkede yerleşik olanlardan mevduat ve fon kabulünün yasaklandığı bankacılık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Katılım bankacılığı B) Kıyı bankacılığı
C) Yatırım bankacılığı D) Uluslararası bankacılık
E) Serbest bölge bankacılığı

3.11. Bağımsız Denetim, Değerleme Ve Derecelendirme Kuruluşlarının Yetkilendirme İzni (Kanun, Madde 15)

Bankaların bağımsız denetim faaliyetleri ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından zorunlu tutulması halinde, bankaların varlıklarının, hak ve yükümlülüklerinin ya da kredi müşterilerinden alınacak teminatların değerlemesi ve kendilerinin ya da kredi müşterilerinin derecelendirilmesi faaliyetlerini gerçekleştirecek olan kuruluşların yetkilendirilmesine, yetkilerinin geçici veya sürekli olarak kaldırılmasına Kurulca karar verilir. Bu maddenin uygulamasına ilişkin usûl ve esaslar ilgili meslek birliklerinin görüşü alınarak Kurulca belirlenir.

4. ANA SÖZLEŞMEYE İLİŞKİN HÜKÜMLER

Anonim ortaklıklarda pay sahibinin kişiliği değil ortaklığa getirdiği sermaye miktarının önem taşıması nedeniyle, kural olarak payın serbestçe devredilebilirliği ilkesi geçerlidir. Bununla birlikte, bu ilkenin sınırsız uygulanmasının özellikle bankalar açısından oluşturabileceği tehlikelerin önlenmesi için payın serbestçe devredilebilirliği ilkesine kanuni, idari ve iradi sınırlamalar getirilmiştir. Bankacılık Kanunu'nda yer alan aşağıdaki hükümler bu nitelikte sınırlandırıcı hükümlerdir.

4.1. Ana Sözleşme Değişiklikleri (Kanun, Madde 16)

Bankaların ana sözleşme değişikliklerinde Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunu'nun uygun görüşü aranır. Kurumca uygun görülmeyen değişiklikler genel kurulda karara bağlanamaz. Kurumun uygun görüşü alınmaksızın yapılan ana sözleşme değişiklikleri Ticaret Siciline tescil edilemez. Ana sözleşme değişikliği için bu Kanun ve ilgili diğer mevzuatta öngörülen izin, onay veya olumlu görüş başvuruları, yetkili mercilerce onbeş iş günü içinde cevaplandırılır.

Bankalar ana sözleşmelerini güncel olarak internet sayfalarında yayınlamalıdır. Ana sözleşmelerin güncelleştirilmesi, değişikliklerin gerçekleştiği tarihten itibaren on iş günü içerisinde yapılmak zorundadır.

SORU 15: 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'na göre bankaların anasözleşme değişiklikleri genel kurullarında görüşülmeden önce aşağıdakilerden hangisinin uygun görüşü aranır?

- A) Sermaye Piyasası Kurulu
B) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
C) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
D) TCMB
E) Hazine ve Maliye Bakanlığı

4.2. Sermaye Artırımları (Kanun, Madde 17)

Sermaye artırımlarının, her türlü muvazaadan âri olarak, ilgili mevzuatla ilâve edilmesine izin verilen kaynaklar hariç, iç kaynaklara başvurulmadan nakden ödenmesi şarttır. Sermaye artırımının Ticaret Siciline tescil edilmesinde Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun uygun görüşü aranır.

Sermayenin mevzuata aykırı olarak artırıldığı tespit edilen kısmı, özkaynak hesabında dikkate alınmaz.

Bu madde kapsamında sermaye artırımına ilişkin usûl ve esaslar Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından belirlenir.

4.3. Pay Edinim ve Devirleri (Kanun, Madde 18)

Bankaların denetlenmesi ve izlenmesi kuruluştaki kurucuların kuruculuk şartlarını sahip olup olmadığını denetlenmesi ile birlikte, sonradan pay devralan büyük ortakların kim olduğunun bilinmesini ve banka ortağı olma yeterliliğini sahip olup olmadığının denetlenmesini de içerir. Bankanın yönetimindeki etkinliğini ve gücünü değiştiren pay edinim ve devirleri ayrıca izlenerek, banka ortaklık yapıları ile ortaklar için öngörülen hükümlere uygunluğun izlenmesi ve banka kaynaklarının ortaklar tarafından suiistimaline neden olabilecek, denetimi engelleyecek yapılanmaların önüne geçilmesi hedeflenmektedir. Bu kontrol aynı zamanda banka ortağının hisselerini devretmek suretiyle Bankacılık Kanunu'nun öngördüğü müeyyideleri dolanmasını engellemeyi de içermektedir. Bu denetim ihtiyacı, sermaye azaltımı veya artırımı şeklinde iki yönlü ve hem hisseleri devralan hem de hisseleri devreden yönünden iki taraflı düzenlenmektedir (Yücel, 2011: 390).

Bir kişinin, bir bankada (finansal holdingler dâhil) doğrudan veya dolaylı pay sahipliği yoluyla sermayenin

a) yüzde onunu (%10'unu) ve daha fazlasını temsil eden payları edinmesi veya

b) bir ortağa ait doğrudan veya dolaylı payların sermayenin

- i) yüzde on, (%10'unu)
- ii) yüzde yirmi, (%20'sini)
- iii) yüzde otuzüç (%33'ünü) veya
- iv) yüzde ellisini (%50'sini)

aşması sonucunu veren pay edinimleri ile bir ortağa ait payların, bu oranların altına düşmesi sonucunu veren pay devirleri Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun iznine tâbidir.

Örnek 1: (K) kişinin bir bankanın sermayesinin % 7'sini edinmesi Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun iznine tabi değil ise de; % 10 veya daha fazlasını edinmesi Kurulun iznine tabi olacaktır. Banka sermayesinin % 7'ini temsil eden payların (A) şahsı tarafından, %5'ini temsil eden payların ise eşi (L) tarafından edinilmesi halinde, oranın hesaplanmasında dolaylı pay sahipliği de dikkate alınacağından ($\%7 + \%5 = \%12$), hem (K) şahsı hem de eşi (L) şahsı açısından Kurulun izni gerekecektir.

Örnek 2: Banka ortağı Bay (C) banka sermayesinin doğrudan veya dolaylı %10 ile %20 arasında pay sahibi ise %20'yi aşan doğrudan veya dolaylı pay edinimleri, aşım hangi oranda olursa olsun izne tabidir. Bu durumda, %13 oranında pay sahibi ise %20 paya

ulaşınca kadar izne gerek olmaksızın pay edinebilir.

Örnek 3: Bankanın ortağı bankanın sermayesinin doğrudan veya dolaylı olarak %20 ile % 33 arasında paya sahipse, bu kişinin %33 oranının aşılması sonucunu doğuracak doğrudan veya dolaylı herhangi bir orandaki hisse edinimi izne tabi olacaktır. Buna göre, %27 oranında pay sahibi olan ortak (M) şahsı %33 oranına ulaşınca kadar izne gerek olmadan pay edinebilecektir. Ancak % 27 paya sahip iken doğrudan veya dolaylı olarak %10 daha pay edindiğinde, payı %37'ye ulaşıldığı ve % 33 aşıldığı için izne tabi olacaktır.

Örnek 4: Banka ortağı bankanın sermayesinin doğrudan ya da dolaylı olarak %33 ile % 50 arasında paya sahip ise, bu kişinin % 50 oranının aşılması sonucunu doğuracak doğrudan veya dolaylı herhangi bir orandaki hisse edinimi izne tabi olacaktır. Buna göre, %36 oranında pay sahibi olan bir ortak %50'ye ulaşınca kadar izne gerek olmadan pay edinebilecektir. Ancak %36 paya sahip iken % 15 daha pay edinecek olursa ($\%36 + \%15 = \%51$) % 50 oranı aşıldığı için izne tabi olacaktır (BDDK, 2006: 320)

Örnek 5: Bankanın sermayesinin %38'ini karşılık kalan miktarda pay sahibi olan gerçek veya tüzel kişinin, bankanın sermayesinin %8'ini temsil eden payını devretmesi ($\%38 - \%8 = \%30$, %33 eşliğinin altına düşmesi nedeniyle) durumunda kurul iznine tabi olacaktır.

Örnek 6: Banka sermayesinin % 35'ine sahip olan gerçek veya tüzel kişinin bankanın sermayesinin %16'sını temsil eden hisselerini devretmesi ($\%35 - \%16 = \%19$, %20 eşliğinin altına düşmesi nedeniyle) Kurulun iznine tabi olacaktır.

Payların anılan hükümde belirtilen oranlar arasında el değiştirmesi Kurulun iznine tabi değildir.

SORU 16: 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'na göre aşağıdaki pay edinim ve devir örneklerinden hangisi için Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun izni gerekmez?

- A) %8 paya sahip ortağın % 7 daha pay edinmesi
- B) %20 paya sahip olan ortağın % 5'lik payını devretmesi
- C) %29 paya sahip ortağın %4'lik payını devretmesi
- D) %30 paya sahip ortağın %5'lik pay devralması
- E) %45 paya sahip ortağın %8'lik pay edinmesi